

ZAKON O MEDIJACIJI – DALJNJA INSTITUCIONALIZACIJA I NOVOSTI U PRIMJENI MEDIJACIJE

Analiza zakonodavnih novina kojima se medijacija ponovno afirmira kao središnji institut izvansudskog rješavanja sporova te se istodobno jača njezina institucionalna dimenzija u pravnom sustavu Republike Hrvatske

Ivan Antić, mag. iur.

Hrvatska udruga za medijaciju

Zakonom o medijaciji ponovno se uređuje područje izvansudskog rješavanja sporova, pri čemu se medijacija afirmira kao središnji institut uz napuštanje šireg koncepta mirnog rješavanja sporova. Zakonske novine usmjerene su na jačanje institucionalnog i profesionalnog okvira medijacije, uključujući uvođenje Etičkog kodeksa medijatora, naglasak na redovitom stručnom usavršavanju medijatora te jačanje uloge Nacionalnog centra za medijaciju. Istodobno, zakonodavac ne intervenira značajnije u sam institut medijacije, već u mehanizme njezina poticanja, osobito kroz uvođenje obveznog pokušaja medijacije u određenim vrstama sporova te troškovnih posljedica za neispunjenje te obveze. Rad koristi normativnu i analitičku metodu uz kritički osvrt na zakonodavna rješenja te polazi od teze da jačanje institucionalnog okvira nosi rizik formalizacije medijacije, bez nužnog povećanja njezine stvarne djelotvornost u praksi.

Ključne riječi: *Zakon o medijaciji, izvansudsko rješavanje sporova, obvezni pokušaj medijacije, troškovne sankcije.*

1. Razlozi donošenja Zakona o medijaciji

U „Narodnim novinama“ broj 27/26 od 18. ožujka 2026. objavljen je Zakon o medijaciji¹ (u nastavku teksta: Zakon). Zakon je stupio na snagu 26. ožujka 2026., a pojedine njegove odredbe počet će se primjenjivati nakon donošenja određenih podzakonskih propisa. Stupanjem na snagu Zakona prestaje važiti Zakon o mirnom rješavanju sporova² (u nastavku teksta: ZMRS).

Medijacija, kao način rješavanja sporova, prvi je put regulirana u hrvatskom zakonodavstvu Zakonom o mirenju³ iz 2003. godine, koji je izmijenjen 2009. godine⁴, a 2011. godine donesen je novi Zakon o mirenju⁵. Taj zakon prestao je važiti 29. lipnja 2023. stupanjem na snagu ZMRS-a. Definirajući mirno rješavanje sporova kao svaki izvansudski ili sudski postupak kojim stranke nastoje sporazumno riješiti spor, ZMRS je proširio područje primjene, no takva intervencija nije doprinijela češćoj primjeni mirnih

¹ Zakon o medijaciji („Narodne novine“, broj 27/26.)

² Zakon o mirnom rješavanju sporova („Narodne novine“, broj 67/23.)

³ Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 163/03.)

⁴ Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirenju („Narodne novine“, broj 79/09.)

⁵ Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 18/11.)

načina rješavanja sporova te je njegova primjena u praksi ocijenjena nedorečenom i nejasnom.

Iako je radi ostvarenja svrhe ZMRS-a osnovana javna ustanova Centar za mirno rješavanje sporova (u nastavku teksta: Centar), građani nisu u dovoljnoj mjeri prepoznali prednosti mirnog načina rješavanja sporova, a primjena medijacije još je uvijek zanemariva. Izvješće Centra za 2024. godinu obuhvaća četrnaest institucija za medijaciju koje su prijavile ukupno 393 zaprimljena prijedloga za medijaciju. Više od trećine svih prijedloga u 2024. godini odnose se na Hrvatsku udrugu za medijaciju, koja medijacije provodi od 2010. godine kao akreditirana institucija. Navedeni podaci jasno upućuju na ograničenu zastupljenost medijacije u praksi, unatoč relativno razvijenom institucionalnom okviru.

U svrhu daljnjeg unaprjeđenja i poticanja šire primjene medijacije, ova peta po redu zakonodavna intervencija donosi Zakon kojim se naglasak ponovno stavlja na medijaciju, što je vidljivo već iz njegova naziva – Zakon o medijaciji.

Iz obrazloženja Konačnog prijedloga Zakona o medijaciji⁶ (u nastavku teksta: Prijedlog Zakona) proizlazi da je, zbog i dalje značajnog opterećenja sudova predmetima, potrebno nastaviti rad na poticanju primjene medijacije koja može doprinijeti smanjenju broja predmeta na sudovima. Dionici pravosudnog sustava – suci, odvjetnici i drugi – nisu motivirani niti u dovoljnoj mjeri doprinose poticanju stranaka na primjenu medijacije. Najizazovniji dio u unaprjeđenju medijacije jest pronaći način kako stranke upoznati s medijacijom, potaknuti ih na njezinu češću primjenu i razviti njihovo povjerenje u medijaciju. Stoga je glavna novina Zakona propisivanje dužnosti pokušaja rješavanja određenih vrsta sporova isključivo medijacijom prije pokretanja parničnog postupka, uz posljedicu troškovne sankcije za stranku koja tu dužnost ne ispuni.

Propisivanjem informativnog sastanka o medijaciji kao jednog od načina ispunjavanja te dužnosti, kao i uvođenjem troškovne sankcije za nepristupanje tom sastanku, nastoji se postići informiranost stranaka o prednostima medijacije. Radi uspostavljanja ravnoteže između obveze i stvarnih mogućnosti stranaka, Zakonom se određuje da Centar nastavlja s radom kao

Nacionalni centar za medijaciju (u nastavku teksta: Nacionalni centar), sa sjedištem u Zagrebu i podružnicama u Rijeci, Splitu i Osijeku. Pored troškovne sankcije, kao poticaj strankama uvodi se i financijska olakšica u vidu oslobođenja od plaćanja sudske pristojbe na tužbu koja bi, u slučaju neuspješne medijacije, eventualno bila podnesena. Zakonom se uspostavlja aktivnosti usmjerene prema građanima, koje ih potiču da i sami doprinesu razvoju nekonfliktnog društvenog okruženja, međusobnom razumijevanju i izbjegavanju sukoba. Sve navedeno trebalo bi pozitivno utjecati na jačanje vladavine prava i povjerenja građana u pravosudni sustav u cjelini.

2. Posebni cilj i procjena učinka Zakona o medijaciji

U tijeku saborske rasprave povodom donošenja Zakona javnosti su prezentirani sljedeći podaci: (1) godišnji priljev predmeta na sudove u Republici Hrvatskoj u posljednjih pet godina kreće se između 1.250.000 i 1.300.000 novih predmeta, (2) očekuje se da će obvezni informativni sastanak o medijaciji, povodom dužnosti iz članka 14. stavka 1. Zakona, obuhvatiti od 5.000 do 6.000 predmeta godišnje.

Odnos ukupnog godišnjeg priljeva predmeta na sudove i očekivanog broja predmeta obuhvaćenih novom obvezom pokušaja rješavanja medijacijom upućuje na ograničen kvantitativni učinak Zakona na njegov posebni cilj – rasterećenje sudova. Naime, u Iskazu o procjeni učinka Zakona⁷ (u nastavku teksta: Procjena učinka) navodi se da je posebni cilj Zakona smanjiti priljev predmeta na sudove poticanjem češće primjene medijacije u stadiju prije pokretanja sudskog postupka, kao i smanjiti broj već postojećih predmeta na sudovima. Brže i jeftinije rješavanje sporova pridonijet će konkurentnosti gospodarstva i stvaranju povoljnijeg investicijskog okruženja. Navedeni cilj namjerava se ostvariti uređenjem medijacije na način da se zadrže postojeća dobra rješenja, koja se dodatno osnažuju detaljnijim uređenjem instituta za koje je utvrđeno da su svrhoviti, ali nedovoljno iskorišteni.

⁶ Konačni prijedlog Zakona o medijaciji od 26. veljače 2026. https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2026-02-26/151002/PZE_203.pdf

⁷ Iskaz o procjeni učinka Zakona o medijaciji od 9. listopada 2025. https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2025-10-09/162602/PZE_203.pdf

3. Struktura, područje primjene i svrha Zakona

Zakon se sastoji od četiri dijela te u osnovi slijedi strukturu ranijeg ZMRS-a, pri čemu prvi dio sada ima i dodatnu glavu koja kroz tri članka uređuje Nacionalni centar za medijaciju. Drugi dio Zakona, umjesto glave koja je uređivala odnos mirnog rješavanja sporova i sudskog postupka, sada uređuje mirno rješavanje spora prije pokretanja sudskog postupka, što ujedno predstavlja značajniju novinu Zakona. Glava II. drugog dijela Zakona, koja sa svojih osamnaest članaka sadržajno predstavlja njegov najveći dio, ne uvodi značajnije novine u uređenju provođenja medijacije, što upućuje na zaključak da su ranija zakonska rješenja pružala odgovarajući normativni okvir. Izuzev novina koje se odnose na troškovne sankcije, ostale promjene predstavljaju pretežito jezična i nomotehnička poboljšanja. Treći i četvrti dio Zakona odnose se na nadzor te prijelazne i završne odredbe.

Područje primjene Zakona više nije mirno rješavanje sporova, već medijacija u građanskim, trgovačkim, radnim, obiteljskim, upravnim i drugim sporovima o pravima kojima stranke mogu slobodno raspolagati. Budući da se medijacija uređuje i posebnim propisima, Zakon ima karakter općeg propisa (*lex generalis*) u ovom području.

4. Institucionalni okvir medijacije

Glava II. prvog dijela Zakona uređuje osnivanje, načela rada te djelatnosti i poslove javne ustanove koja nakon Centra za mirno rješavanje sporova nastavlja s radom pod nazivom Nacionalni centar za medijaciju. Odredbe o osnivanju, sredstvima za obavljanje poslova i financiranju djelatnosti nisu mijenjane u odnosu na ZMRS, dok je iz načela rada izostavljeno načelo supsidijarnosti. Zakonom je smanjen broj propisanih djelatnosti, kojih je sada jedanaest, a pojedine su djelatnosti modificirane. Tako će se razvoj kulture sporazumnog rješavanja sporova poticati isključivo korištenjem medijacije, suglasnosti će se davati samo na programe edukacije za medijaciju, a umjesto potvrda o pokušaju medijacije izdavat će se odgovarajuće potvrde. Nacionalni centar će, na zahtjev stranaka, imenovati medijatora koji provodi informativni sastanak o medijaciji i medijaciju kada se stranke o tome ne mogu sporazumjeti. Informativni sastanak i medijaciju Centar

može provoditi samostalno ili u suradnji s drugim medijatorima ili institucijama za medijaciju, neovisno o tome može li ih druga institucija provesti u primjerenom roku i uz manje troškove. Djelatnosti koje više nisu propisane uključuju: osiguravanje djelotvorne suradnje s tijelima sudbene vlasti i institucijama za medijaciju, posredovanje u dodjeli predmeta na rješavanje institucijama za medijaciju te pomaganje strankama u izboru prikladne metode rješavanja spora.

Glava III. prvog dijela Zakona uređuje institucije za medijaciju i medijatore. Značajnije novine odnose se na Etički kodeks medijatora, koji će donijeti ministar nadležan za poslove pravosuđa u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona.

Člankom 11. propisuje se da Etički kodeks medijatora utvrđuje etička načela i pravila ponašanja medijatora radi očuvanja ugleda medijacije te se objavljuje na mrežnim stranicama Nacionalnog centra i ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa (u nastavku teksta: Ministarstvo). Prijedlog za izmjene i dopune Etičkog kodeksa mogu podnijeti Nacionalni centar, institucije za medijaciju i najmanje deset medijatora. Člankom 12. uređuju se Etičko vijeće i postupak u slučaju povrede Etičkog kodeksa medijatora. O povredama odlučuje Ministarstvo, dok o žalbama medijatora i podnositelja pritužbe odlučuje Etičko vijeće koje ima tri člana, koji se biraju iz reda Ministarstva, Nacionalnog centra i institucija za medijaciju. Zakon predviđa pravomoćnu odluku o povredi Etičkog kodeksa kao razlog za brisanje medijatora iz Registra medijatora. Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati izbor predsjednika i članova Etičkog vijeća te postupak u slučaju povrede Etičkog kodeksa. Navedene novine u području etike upućuju na jačanje nadzorne i profesionalne dimenzije djelovanja medijatora.

Člankom 9., koji uređuje institucije za medijaciju, uvedena je novina prema kojoj su institucije za medijaciju dužne dostavljati Nacionalnom centru plan provođenja obuke za medijatore i trenere, čiji sadržaj pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa. Dostavljanje plana provođenja obuke može pridonijeti ostvarenju svrhe Zakona, osobito ako se time omogući bolja informiranost javnosti i medijatora o dostupnim obukama za medijatore i trenere medijatora. Naime, do sada su se objavljivale informacije o edukativnim i drugim aktivnostima koje su se provodile u okviru Centra.

Značajnije novine za medijatore propisuju se člankom 10., kojim se uvode stroži uvjeti za upis u Registar medijatora. U Registar se može upisati osoba koja: (1) ima kvalifikaciju na razini 7.1. sv ili 7.1. st Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, (2) koja je stekla potvrdu o završenoj obuci za medijatora u trajanju od najmanje 40 sati izdanu od strane ovlaštene institucije ili potvrdu ovlaštene institucije sa sjedištem na području Europske unije, te (3) protiv koje se ne vodi kazneni postupak za kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti. Iznimno, svojstvo medijatora priznat će se i osobama koje su to svojstvo stekle prema propisima druge države članice Europske unije, u okviru prekograničnih sporova.

Nije jasno na temelju kojih kriterija je zakonodavac uveo visoku stručnu spremu kao preduvjet za upis u Registar medijatora. Valja imati u vidu da takav uvjet nije bio propisan ranijim zakonodavnim rješenjima te da u Registru medijatora (u kojem je na dan 1. travnja 2026. upisano 1.221 medijator) zasigurno postoji značajan broj medijatora koji ne ispunjavaju taj uvjet. Izostanak obrazloženja ovog uvjeta ostavlja otvorenim pitanje njegove nužnosti u odnosu na prirodu i svrhu medijacije. Dodatno, prema Direktivi 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima⁸ (u nastavku teksta: Direktiva 2008/52/EZ), medijator je osoba od koje se traži vođenje medijacije na djelotvoran, nepristran i stručan način, neovisno o njezinu nazivu i zvanju. Visoka stručna sprema kao preduvjet za upis u Registar medijatora ne mora nužno doprinijeti kvaliteti postupka, a pri tome može suziti krug potencijalnih medijatora čime se dovodi u pitanje otvorenost i interdisciplinarnost kao prednosti medijacije.

Novine za medijatore odnose se i na razloge za brisanje iz Registra medijatora po službenoj dužnosti Nacionalnog centra. Prema novom uređenju, medijator će se brisati i u slučaju: (1) neispunjenja dužnosti redovitog stručnog usavršavanja, (2) lišenja poslovne sposobnosti te (3) pravomoćne odluke o povredi Etičkog kodeksa medijatora.

Za razliku od ranijeg uređenja, prema kojem je postojala obveza stalnog stručnog usavršavanja bez izričito propisane sankcije, novo rješenje uvodi jasnu posljedicu neispunjenja te dužnosti. Naime, medijator je dužan redovito se stručno usavršavati, pod prijetnjom brisanja iz Registra medijatora u slučaju neispunjenja te obveze. Način ispunjenja ove dužnosti propisat će pravilnikom ministar nadležan za poslove pravosuđa. Direktiva 2008/52/EZ potiče kontinuirano osposobljavanje medijatora radi osiguravanja kvalitete medijacije. Početno i daljnje osposobljavanje medijatora važno je kako bi se medijacija vodila na djelotvoran, nepristran i stručan način u odnosu na stranke. Imajući u vidu da je obveza medijatora o redovitom dostavljanju certifikata o provedenoj dodatnoj obuci pod prijetnjom brisanja iz Registra ukinuta Pravilnikom o registru medijatora iz 2023. godine⁹, novo zakonsko uređenje može pridonijeti ponovnom jačanju važnosti dodatnog stručnog usavršavanja medijatora. Za očekivati je da će se novim podzakonskim aktima vratiti nekadašnji značaj dodatnih obuka za medijatore, kao i obvezama koje je Pravilnik iz 2011. godine¹⁰ propisivao za trenere medijatora. Pri tome, propisani programi dodatne obuke medijatora obuhvaćaju specifične vještine i znanja, kao što je vođenje višestranačkih medijacija (tri ili više stranaka). Potreba za dodatnom obukom medijatora osobito dolazi do izražaja u složenijim vrstama sporova, poput ostavinskih.

5. Rješavanje spora prije pokretanja sudskog postupka

Direktiva 2008/52/EZ ne dovodi u pitanje nacionalna zakonodavna rješenja koja predviđaju obveznu primjenu medijacije, kao ni njezino poticanje ili sankcioniranje, pod uvjetom da se time ne sprečavaju stranke u ostvarivanju njihova prava na pristup pravosudnom sustavu. U tom smislu, ključno je razlikovati modele koji uvode obvezan pokušaj medijacije kao prethodnu fazu postupka od onih koji medijaciju propisuju kao procesnu pretpostavku za pristup sudu. Posebno je zanimljivo talijansko iskustvo, u kojem je obvezna medijacija u određenom razdoblju bila proglašena neustavnom, što ukazuje na osjetljivu

⁸ Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima medijacije u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 136/3)
<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0052>

⁹ Pravilnik o registru medijatora („Narodne novine“, broj 100/23.)

¹⁰ Pravilnik o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja („Narodne novine“, broj 59/11.)

ravnotežu između poticanja medijacije i zaštite temeljnog prava na pristup sudu¹¹.

Za rješavanje spora stranaka prije pokretanja sudskog postupka značajnije novine propisane su u drugom dijelu Zakona. Glava I. oblikuje nova pravila domaćeg sustava medijacije, barem u odnosu na one vrste sporova koje zakonodavac procjenjuje podobnima za medijaciju (tzv. medijabilnima), uzimajući u obzir i postojeće organizacijske kapacitete sustava.

Člankom 13. uređuje se načelna dužnost stranaka da, kad god je to moguće, prije pokretanja sudskog postupka pokušaju spor riješiti mirnim putem. Intencija je potaknuti stranke na korištenje svakog izvansudskog postupka ili aktivnosti kojima nastoje sporazumno riješiti spor. Za neispunjenje ove dužnosti ne propisuje se sankcija. Međutim, istim se člankom predviđa financijska olakšica u pogledu korištenja medijacije, propisivanjem oslobođenja od plaćanja sudske pristojbe. Naime, stranka koja podnosi tužbu nakon bezuspješno dovršene medijacije oslobođena je plaćanja sudske pristojbe na tužbu. To znači da se oslobođenje može ostvariti u svim sporovima, a ne samo u onima obuhvaćenima člankom 14. stavkom 1. Zakona. Uvjet za oslobođenje jest sudjelovanje stranaka u medijaciji koja nije dovršena sklapanjem nagodbe prije pokretanja sudskog postupka. Ova novina može imati motivirajući učinak na stranke, osobito u sporovima u kojima su sudske pristojbe visoke, budući da se određena korist ostvaruje čak i ako medijacija ne rezultira nagodbom. Njezina važnost dodatno dolazi do izražaja u kontekstu najavljenog povećanja sudskih pristojbi, koje bi, prema obrazloženju prijedloga nove Uredbe o Tarifi sudskih pristojbi, iznosilo prosječno 115 %, uz planirano stupanje na snagu 1. lipnja 2026.¹²

Sljedeća značajnija novina propisana je člankom 14. Prije pokretanja parničnog postupka koji proizlazi iz ostavinskog postupka, kao i u sporovima radi naknade štete male vrijednosti, stranke su dužne pokušati riješiti

spor medijacijom. U odnosu na sporove radi naknade štete male vrijednosti, dužnost pokušaja rješavanja medijacijom ne odnosi se na sporove iz radnog odnosa i iz osiguranja, neovisno o vrijednosti spora. Prema Zakonu o parničnom postupku¹³, kada se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, sporovi male vrijednosti su oni u kojima tužbeni zahtjev ne prelazi 1.320,00 eura, odnosno 6.630,00 eura u postupcima pred trgovačkim sudovima.

Cilj i svrha ovakvog uređenja je potaknuti stranke na češću primjenu medijacije u stadiju prije pokretanja parničnog postupka, osobito u sporovima koji se prema svojoj prirodi smatraju pogodnima za rješavanje medijacijom. Za sporove koji proizlaze iz ostavinskog postupka u Prijedlogu Zakona je navedeno da su isti obilježeni trajnošću odnosa između stranaka te njihovom međusobnom upućenošću, što upućuje na njihovu medijabilnost.

U sporovima koji proizlaze iz ostavinskog postupka dužnost pokušaja rješavanja spora medijacijom uređena je člankom 15. Propisano je da će ostavinski sud, prije nego što prekine postupak radi upućivanja na parnicu, uputiti stranke da sukladno članku 14. stavku 1. Zakona pokušaju spor riješiti medijacijom. Ostavinski sud će rješenjem odrediti rok, koji ne može biti dulji od 15 dana, u kojem je stranka čije pravo sud smatra manje vjerojatnim dužna Nacionalnom centru podnijeti zahtjev za održavanje informativnog sastanka o medijaciji te o tome obavijestiti sud. Istim rješenjem sud će upozoriti stranke na troškovne posljedice, odnosno na sankciju iz članka 33. stavka 3. Zakona u slučaju neispunjenja ove dužnosti. U Prijedlogu Zakona navodi se da se ovim rješenjem uvodi svojevrsni dodatni stadij u okviru ostavinskog postupka, koji se sastoji u obveznom pokušaju rješavanja spora medijacijom prije upućivanja na parnicu. Navodi se da je riječ o dodatnoj aktivnosti koja je za stranke obvezujuća, pri čemu će se njezino neispunjenje sankcionirati u eventualnom parničnom

¹¹ Italija je iskoristila Direktiva 2008/52/EZ kao priliku za širenje primjene medijacije na nacionalnoj razini. Zakonodavnim dekretom br. 28 od 20. ožujka 2010. zakonodavac je uveo sustav obvezne medijacije (djelomično i radi smanjenja zaostatka od približno 5,4 milijuna sudskih predmeta). Talijanska pravna zajednica bila je podijeljena oko novih pravila, a prosvjedni štrajk na nacionalnoj razini 2011. doveo je do zatvaranja sudova na nekoliko dana. Sud je utvrdio da je talijanski obvezni četveromjesečni postupak medijacije, koji se mora provesti prije pokretanja sudskog postupka, neustavan jer ograničava pravo na pristup sudu.

¹² Prema važećoj Uredbi o Tarifi sudskih pristojbi („Narodne novine“ broj 53/2019, 92/2021 i 37/2023.) pristojba na tužbu u parnici

vrijednosti predmeta spora od 3.000,00 eura u Republici Hrvatskoj iznosi 76,00 eura, dok je prosjek u državama članicama Vijeća Europe 146,48 eura. Prijedlogom nove Uredbe o Tarifi sudskih pristojbi obrazlaže se da će pristojbena obveza za tužbu u parnici vrijednosti predmeta spora od 3.000,00 eura iznositi 150,00 eura.

¹³ Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22., 114/22., 155/2023. i 146/2025.)

postupku gubitkom prava na naknadu troškova. Ova se obveza primjenjuje isključivo u situacijama u kojima sud, sukladno Zakonu o nasljeđivanju¹⁴ odluči zbog nastalog spora prekinuti ostavinski postupak i stranku čije pravo smatra manje vjerojatnim odluči uputiti na parnicu. Sud takvu odluku neće donositi, a da prethodno ne uputi stranke da pokušaju spor riješiti medijacijom. Kako je namjera ovakvim uređenjem potaknuti sve stranke da sudjeluju u pokušaju rješavanja spora medijacijom, uključujući i propisivanje troškovnih sankcija, i upućivanje na rješavanje spora medijacijom odnosi se na sve stranke u sporu. Međutim, sama inicijativa pokretanja ispunjenja te dužnosti je u slučaju sporova iz ostavinskog postupka na stranci čije pravo sud smatra manje vjerojatnim.

Razlozi izuzimanja sporova iz radnog odnosa i iz osiguranja od dužnosti pokušaja medijacije nisu obrazloženi, međutim navedeno je da su pri odabiru vrsta sporova uzeti u obzir postojeći organizacijski kapaciteti sustava. Zakonodavac pokazuje dosljednost u pristupu prema kojem radni sporovi radi naknade štete nisu prikladni za medijaciju, čime se i nadalje daje prednost sudskom rješavanju ove vrste sporova. Radni odnos je odnos trajnijeg karaktera, a značaj radnih sporova ima i širi društveno-ekonomski kontekst. Imajući u vidu učestalost sporova radi naknade štete, medijacija posebno može biti prikladna metoda rješavanja sporova radi ozljede na radu i profesionalne bolesti, gdje se odgovornost poslodavca temelji na načelu objektivne odgovornosti prema Zakonu o zaštiti na radu¹⁵.

Nadalje, dužnost pokušaja rješavanja spora medijacijom ne postoji u slučajevima kada je posebnim propisom određen rok za podnošenje tužbe, kao ni kada je jedna od stranaka Republika Hrvatska. Time se u određenoj mjeri sužava područje primjene ove dužnosti i posredno umanjuje značaj članka 31. Zakona koji propisuje učinak medijacije i informativnog sastanka o medijaciji na tijek rokova za podnošenje tužbe. Svrha propisivanja ovih izuzetaka je zaštita stranke od negativnih posljedica neispunjenja dužnosti u slučajevima kada postoji opravdan razlog za neispunjenje, kada se smatra da je takva dužnost previše

otegotna za stranke ili kada bi takva dužnost mogla dovesti u pitanje pravo stranaka na pristup sudu. Kao primjer, u Prijedlogu Zakona navode se slučajevi u kojima je stranka u sporu Republika Hrvatska, a koji su isključeni iz razloga koji su predviđeni odredbom članka 186.a Zakona o parničnom postupku. Naime, osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske dužna se je prije podnošenja tužbe obratiti sa zahtjevom za mirno rješenje spora državnom odvjetništvu koje je stvarno i mjesno nadležno za zastupanje na sudu pred kojim namjerava podnijeti tužbu, osim u slučajevima u kojima je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe.

Kada je riječ o sporovima koji su već na sudu i u kojima su obje stranke dionička društva ili pravne osobe u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pristup zakonodavca u pogledu korištenja medijacije je drugačiji. U tim slučajevima sud će, temeljem članka 186.d. Zakona o parničnom postupku, po primitku odgovora na tužbu uputiti stranke da u roku od osam dana pokrenu medijaciju. Takvo rješenje pokazuje da zakonodavac upravo u segmentu sporova u kojima sudjeluju javni subjekti traži snažniji oslonac na sud kao inicijatora upućivanja na medijaciju. Ovdje valja spomenuti i Odluku Vlade Republike Hrvatske iz 2016. godine¹⁶ kojom je predviđeno da ako pregovorima ne uspije rješavanje građanskih i trgovačkih sporova u kojima je stranka Republika Hrvatska, odnosno pravna osoba kojoj je jedini osnivač ili član, odnosno imatelj udjela u pretežitom dijelu Republika Hrvatska, subjekti su tada dužni, ako ocijene prikladnim, pokušati riješiti spor medijacijom čak i kada odredba o obveznom pokušaju rješavanja spora nije ugovorena. U tom smislu, može se uočiti određena nedosljednost u pristupu: dok se za pojedine kategorije sporova uvodi dužnost pokušaja medijacije uz troškovne posljedice, u odnosu na sporove s izraženim javnim interesom zadržava se blaži, poticajni model. Time se otvara pitanje je li zakonodavac propustio snažnije iskoristiti potencijal medijacije upravo u segmentu sporova u kojima država ili s njom povezani subjekti nastupaju kao stranke.

¹⁴ Zakon o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 48/03., 163/03., 35/05., 127/13. 33/15. i 14/19.)

¹⁵ čl. 25. st. 1. Zakon o zaštiti na radu („Narodne novine“, broj 71/14, 118/14, 154/14, 94/18 i 96/18.)

¹⁶ Odluka o poticanju izvansudskog rješavanja građanskih i trgovačkih sporova u kojima je stranka Republika Hrvatska, odnosno pravna osoba kojoj je jedini osnivač ili član, odnosno imatelj udjela u pretežitom dijelu Republika Hrvatska („Narodne novine“, broj 62/2016.)

Dodatno, kao poseban razlog zbog kojeg ne postoji dužnost pokušaja rješavanja spora medijacijom navodi se i slučaj kad zbog nasilja nije razumno očekivati da će stranke ispunjenjem te dužnosti postići sporazumno rješenje spora, posebice kada se radi o rodno utemeljenom nasilju i nasilju u obitelji. Takvo rješenje je razumljivo s aspekta zaštite ranjivih skupina i osiguravanja da institut medijacije ne bude korišten u okolnostima u kojima bi mogao dovesti do dodatne viktimizacije. Takav pristup u skladu je i sa standardima razvijenima u pravu Europske unije i praksi Europskog suda za ljudska prava, prema kojima se alternativni načini rješavanja sporova ne smiju primjenjivati na način koji bi doveo u pitanje učinkovitu zaštitu žrtava nasilja ili produbio postojeću neravnotežu između stranaka. Međutim, pitanje dokazivanja postojanja nasilja u konkretnim slučajevima nije uređeno Zakonom, što u praksi može otvoriti prostor za različita tumačenja i neujednačenu primjenu.

Konačno, Zakon predviđa i niz situacija koje su izvan kontrole stranaka, radi čega također ne postoji dužnost pokušaja rješavanja spora medijacijom prije pokretanja parničnog postupka. To su slučajevi kada stranka putem Nacionalnog centra nije mogla utvrditi prebivalište ili boravište druge stranke, kada Nacionalni centar u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva ne uputi poziv na informativni sastanak o medijaciji ili kada stranka nije uredno pozvana na takav sastanak. Takvim rješenjem zakonodavac polazi od toga da se strankama ne mogu nametati negativne posljedice u situacijama koje primjerice proizlaze iz organizacijskih ograničenja sustava.

Prema Zakonu, stranka će ispuniti dužnost pokušaja rješavanja spora medijacijom: (1) ako je pristupila informativnom sastanku o medijaciji, a kojem je protivna stranka odbila pristupiti ili neopravdano nije pristupila, u kojem se slučaju smatra da protivna stranka nije ispunila svoju dužnost, (2) ako je pristupila informativnom sastanku o medijaciji, a kojem protivna stranka opravdano nije pristupila, u kojem se slučaju smatra da su obje stranke ispunile svoje dužnosti, (3) ako je pristupila informativnom sastanku o medijaciji na kojem je protivnu stranku obavijestila o svojim zahtjevima i prigovorima te ako je saslušala objašnjenje medijatora o prednostima rješavanja spora medijacijom ili (4) ako je između nje i protivne stranke bezuspješno okončana medijacija. Nacionalni centar će strankama na propisanom obrascu izdati potvrdu o ispunjenju njihovih

dužnosti, odnosno izdati potvrdu o nepostojanju dužnosti pokušaja rješavanja spora medijacijom. Ove potvrde imaju svojstvo javne isprave, a njihov sadržaj i oblik propisat će ministar nadležan za poslove pravosuđa. Iz Prijedloga Zakona proizlazi da se ova dužnost ispunjava aktivnim sudjelovanjem na informativnom sastanku o medijaciji koji provodi isključivo Nacionalni centar te da ispunjenje dužnosti nije procesna pretpostavka za pokretanje parničnog postupka, međutim stranka se neispunjenjem izlaže troškovnoj sankciji neovisno o ishodu sudskog postupka.

5.1. Informativni sastanak o medijaciji

Zakonom je napušteno ranije rješenje o sudskom upućivanju stranaka na informativni sastanak o medijaciji tijekom postupka. Naime, sud pred kojim je u tijeku parnični ili drugi postupak mogao je, na ročištu ili izvan ročišta, tijekom cijelog postupka rješenjem uputiti stranke da u određenom roku sudjeluju na informativnom sastanku o medijaciji, pokrenu medijaciju ili poduzmu neku drugu radnju radi mirnog rješavanja spora. Informativni sastanak o medijaciji bio je uređen kao sastanak na koji su stranke, po uputi suda, bile dužne pristupiti te u nazočnosti medijatora obavijestiti protivnu stranku o svojim zahtjevima, prigovorima i činjenicama na kojima ih temelje, dok bi medijator strankama objasnio prednosti rješavanja spora medijacijom i pomogao im u određivanju spornih i nespornih pitanja. Takvo rješenje nije imalo stvarnog smisla, među ostalim zato što su stranke svoje zahtjeve, prigovore i činjeničnu osnovu spora već iznijele u tužbi i odgovoru na tužbu. Napuštanjem tog modela jasnije se razgraničava medijacija kao institut koji se potiče i provodi izvan sudskog postupka u odnosu na procesne ovlasti suda u upravljanju postupkom, uključujući i upućivanje stranaka na medijaciju u skladu s Zakonom o parničnom postupku (članak 186.d.).

Članak 16. Zakona uređuje dvije vrste informativnog sastanka o medijaciji. S jedne strane, riječ je o informativnom sastanku koji se provodi isključivo pred Nacionalnim centrom povodom dužnosti pokušaja rješavanja spora medijacijom prije pokretanja parničnog postupka iz članka 14. stavka 1. Zakona. Nacionalni centar u okviru svog djelokruga ima mogućnost organizirati takve informativne sastanke o medijaciji i u suradnji s drugim medijatorima. S druge strane, uređuje

se informativni sastanak koji mogu provoditi Nacionalni centar, institucije za medijaciju ili medijator samostalno, i to u svim ostalim slučajevima koji nisu rezervirani isključivo za postupanje Nacionalnog centra.

Kod informativnih sastanaka o medijaciji koji su rezervirani isključivo za postupanje pred Nacionalnim centrom, Nacionalni centar će u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva za pokretanje informativnog sastanka, putem preporučene poštanske pošiljke s povratnicom, pozvati stranke da pristupe sastanku. Istodobno će odrediti dan, vrijeme i mjesto njegova održavanja te stranke upozoriti na posljedice neispunjenja dužnosti iz članka 33. stavka 3. Zakona.

Na informativnom sastanku o medijaciji stranka je dužna ukratko obavijestiti protivnu stranku o svojim zahtjevima i prigovorima te saslušati medijatora koji će strankama objasniti prednosti rješavanja spora medijacijom. Također, stranka je dužna, kad god je to moguće, osobno pristupiti sastanku, sa ili bez opunomoćenika, dok je u slučaju spriječenosti dužna o tome obavijestiti medijatora.

Iz Prijedloga Zakona proizlazi da je svrha informativnog sastanka prije svega potaknuti stranke da se sastanu na informativnoj razini, iznesu svoje zahtjeve i prigovore uz prisutnost medijatora te saslušaju objašnjenja o mogućnostima i prednostima medijacije. Od stranaka se ne očekuje iznošenje činjenica i predlaganje dokaza u procesnom smislu, već je minimum koji se zahtijeva iznošenje osnovnih zahtjeva i prigovora te upoznavanje s institutom medijacije. Nakon toga, sastanak se smatra dovršenim, a eventualno pokretanje medijacije ovisi isključivo o volji stranaka. Ovakvim uređenjem informativni sastanak o medijaciji namjerava se osnažiti kao instrument koji služi razvijanju svijesti o drugim načinima rješavanja sporova koji pretpostavljaju neposredan kontakt stranaka, komunikaciju i međusobno razumijevanje.

Članci 17. i 18. Zakona uređuju početak i dovršetak informativnog sastanka o medijaciji. Informativni sastanak o medijaciji pokreće se podnošenjem zahtjeva Nacionalnom centru, instituciji za medijaciju ili medijatoru, i to neposredno, putem preporučene pošte s povratnicom ili elektroničkom poštom. Dovršetak informativnog sastanka o medijaciji formalizira se izdavanjem potvrde na propisanom obrascu, čiji će sadržaj i oblik pravilnikom propisati ministar nadležan za poslove pravosuđa. Potvrdu izdaje Nacionalni centar,

institucija za medijaciju ili medijator, ovisno o tome tko je proveo sastanak. Posebno značenje pridaje se potvrdi koju izdaje Nacionalni centar, jer ona ima svojstvo javne isprave. U slučajevima kada se informativni sastanak provodi radi ispunjenja dužnosti pokušaja mirnog rješavanja spora iz članka 14. stavka 1. Zakona, potvrda se izdaje na posebnom obrascu, čime se dodatno naglašava njezina funkcija u kontekstu obveza stranaka. Normativno preciziranje trenutka pokretanja i dovršetka informativnog sastanka prema Prijedlogu Zakona nije samo tehničke naravi, već ima funkcionalnu svrhu. Naime, Zakon izričito propisuje da za vrijeme trajanja informativnog sastanka ne teče zastara, kao ni rokovi za podnošenje tužbe ako su određeni posebnim propisima, te se iz tog razloga smatra nužnim urediti početak i dovršetak ovog instituta kako bi se izbjegla pravna nesigurnost.

Iako zakonsko uređenje informativnog sastanka o medijaciji može dovesti do faktične monopolizacije informativnih sastanaka o medijaciji od strane Nacionalnog centra, važno je naglasiti da ono ne smije dovesti do ograničavanja autonomije institucija za medijaciju da kao pravne osobe organiziraju medijacije. Kada se informativni sastanci o medijaciji ne provode u okviru zakonske dužnosti iz članka 14. stavka 1., institucije za medijaciju vlastitim pravilima uređuju način provođenja medijacije i informativnih sastanaka. Time se zadržava ravnoteža između normativne standardizacije u situacijama gdje postoje zakonske obveze stranaka i očuvanja fleksibilnosti medijacijskog sustava u širem smislu.

6. Novine koje uređuju medijaciju

Glava II. drugog dijela Zakona u cijelosti zadržava strukturu ZMRS-a, koja kroz sedamnaest članaka uređuje medijaciju. Ovaj dio Zakona sadrži najmanje promjena u odnosu na prethodna rješenja, što upućuje na zaključak da institut medijacije u praksi funkcionira zadovoljavajuće. Novine su pretežito jezične i nomotehničke prirode.

Člankom 20. propisan je početak medijacije. Medijacija počinje prihvatom prijedloga za provođenje medijacije, osim ako je za sporove u kojima postoji obveza pokretanja medijacije propisano ili ugovoreno drukčije. Odredba ZMRS-a prema kojoj medijator obavještava Centar o započetoj medijaciji sada je izostavljena. Jedina obavijest propisana je člankom 26.

stavkom 2. prema kojem institucija za medijaciju i medijator obavještavaju Nacionalni centar o trajanju i načinu dovršetka medijacije. Uređenje početka medijacije važno jer, prema članku 31 stavcima 2. i 3., zastarni rokovi i rokovi za podnošenje tužbe ne teku za vrijeme trajanja medijacije, te se stoga preporučuje pisana forma prijedloga i prihvaćanja prijedloga za provođenje medijacije bez obzira na neformalnu prirodu medijacije.

Člankom 22. propisano je da medijator, uz stručnost i nepristranost, mora postupati u skladu s Etičkim kodeksom medijatora. Radi se o odredbi koja, za razliku od većine drugih odredaba Zakona, nije dispozitivne, već prisilne naravi. U slučajevima kada informativni sastanak o medijaciji ili medijaciju provodi Nacionalni centar, zakonom je isključena mogućnost da se stranke sporazumijevaju o pravilima za imenovanje medijatora. Ipak, odredba članka 22. obvezuje i medijatore koje imenuje Nacionalni centar.

Člankom 24. predviđa se mogućnost održavanja sastanaka medijatora i stranaka na daljinu uz korištenje odgovarajućih audiovizualnih uređaja i tehnoloških platformi. Ovo rješenje omogućuje veću prostornu dostupnost medijacije diljem Republike Hrvatske. Isto se primjenjuje i na informativne sastanke, u skladu s člankom 16. stavkom 6. Zakona.

Člankom 26., koji uređuje dovršetak medijacije, novina je da će Nacionalni centar, institucija za medijaciju i medijator strankama izdavati potvrdu o načinu dovršetka medijacije na propisanom obrascu čiji će sadržaj i oblik propisati ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Člankom 29., koji uređuje pitanja dopuštenosti dokaza, novina je dopuštenje dokazivanja činjenice da je jedna od stranaka predlagala ili prihvatila medijaciju samo u svezi dokazivanja ispunjenja dužnosti iz članka 14. stavka 1. Zakona u sudskom, arbitražnom ili drugom postupku.

Člankom 31. uvodi se novina prema kojoj i za vrijeme trajanja informativnog sastanka o medijaciji ne teče zastara, kao niti rok za podnošenje tužbe ako je određen posebnim propisom. Ovdje valja spomenuti članak 8. Direktive 2008/52/EZ prema kojem, u bitnome, države članice osiguravaju da stranke koje odaberu medijaciju nisu, zbog isteka određenih rokova tijekom medijacije, spriječene u započinjanju sudskog postupka i arbitraže u odnosu na taj spor. Zakonodavac ovim rješenjem pitanja

u pogledu zastare i rokova za podnošenje tužbe određene posebnim propisima proširuje i na vremensko razdoblje u kojem medijacija još nije niti počela (informativni sastanak o medijaciji). Imajući u vidu dobrovoljnost kao temeljno načelo medijacije, pravno su problematične i presumpcije iz članka 20. stavka 4. i 5. Zakona, prema kojima se medijacija u određenim slučajevima može smatrati okončanom čak i u slučaju kada za njezin početak nije postojala suglasnost stranaka. Ova pitanja zaslužuju dodatnu i dublju stručnu raspravu s obzirom na značaj i ulogu koju instituti zastare i rokova za podnošenje tužbe imaju u domaćoj pravnoj teoriji i praksi. Potrebno je spomenuti da se Direktiva 2008/52/EZ, iako dopušta i širu primjenu, primarno odnosi na prekogranične građanske i trgovačke sporove te da se ona u Republici Hrvatskoj transponirala na način da uređuje primjenu medijacije i na unutarnje (nacionalne) sporove.

Već spomenuta novina u pogledu troškova odnosi se na odredbu članka 33. koja glasi: „Stranka koja nije ispunila dužnost iz članka 14. stavka 1. ovoga Zakona gubi pravo zahtijevati naknadu troškova sudskog postupka bez obzira na ishod postupka.“ Takva troškovna sankcija prihvaćena je kao optimalno rješenje za postizanje svrhe kojoj je namijenjena te se očekuju njezini pozitivni učinci kako na stranke, tako i općenito na pravosudni sustav.

7. Prijelazne i završne odredbe

Prema prijelaznim i završnim odredbama:

- informativni sastanci o medijaciji i medijacije pokrenute prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se primjenom odredbi Zakona o mirnom rješavanju sporova («Narodne novine», broj 67/23.)

- stranke nisu dužne pokušati riješiti spor medijacijom sukladno članku 14. stavku 1. ovoga Zakona do donošenja pravilnika kojima će se propisati sadržaj i oblik obrazaca Nacionalnog centara, institucija za medijaciju i medijatora za izdavanje potvrda koje izdaju temeljem Zakona (pravilnik iz članka 14. stavka 10. i članka 26. stavka 5. Zakona).

Dok su temeljem ZMRS-a samo dva podzakonska propisa uređivala sustav medijacije¹⁷, Zakon predviđa znatno više podzakonskih propisa. Ministar nadležan za poslove pravosuđa, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona, donijet će šest pravilnika kojima će propisati:

- način upisa u registar institucija za medijaciju, tehničke uvjete za provođenje obuke i medijacije, način provođenja obuke, dostavu Nacionalnom centru plana provođenja obuke za medijatora i trenera, vođenja evidencije o polaznicima i dostavu informacija od strane institucija za medijaciju

- način upisa i brisanja iz registra medijatora, način njegova vođenja i način ispunjenja dužnosti usavršavanja medijatora

- izbor predsjednika i članova Etičkog vijeća i postupak po povredi Etičkog kodeksa

- sadržaj i oblik obrazaca Nacionalnog centra za izdavanje potvrda koje izdaje temeljem Zakona

- sadržaj i oblik obrasca Nacionalnog centra, institucija za medijaciju i medijatora za izdavanje potvrda o dovršetku informativnog sastanka o medijaciji

- sadržaj i oblik obrasca Nacionalnog centra, institucija za medijaciju i medijatora za izdavanje potvrda o načinu dovršetka medijacije

Poput ranijih zakona kojima se uređivala medijacija, niti ovaj zakon, uz norme koje su pretežito imperfektne naravi, ne sadrži prekršajne odredbe.

8. Zaključna razmišljanja

Donošenjem Zakona o medijaciji zakonodavac ponovno usmjerava pravni sustav prema jačanju medijacije kao središnjeg instrumenta izvansudskog rješavanja sporova, pritom napuštajući širi koncept mirnog rješavanja sporova koji je bio zastupljen u ranijem uređenju. Takav normativni zaokret proizlazi iz ocjene da prethodno uređenje nije ostvarilo očekivane učinke, osobito u pogledu povećanja broja sporova riješenih mirnim putem i smanjenja opterećenja sudova.

Zakonske novine ukazuju na jačanje institucionalnog okvira medijacije, uz naglasak na standardizaciju i nadzor. Pozitivnim se može ocijeniti jačanje

profesionalnih standarda kroz uvođenje Etičkog kodeksa medijatora, naglasak na redovitom stručnom usavršavanju medijatora te financijski poticaji koji mogu doprinijeti većoj primjeni medijacije u praksi. Istodobno, jačanje uloge Nacionalnog centra može se tumačiti kao proces određene centralizacije sustava medijacije.

Zakonodavac nije značajnije intervenirao u sam institut medijacije afirmacijom njezinih inherentnih prednosti, već primarno u mehanizme njezina poticanja i primjene u praksi. Uvođenje obveznog pokušaja medijacije u određenim vrstama sporova, uz troškovne posljedice, predstavlja ključni instrument normativne intervencije. Takav pristup, iako nije nespojiv s pravom Europske unije, otvara rizik svođenja medijacije na formalnu fazu, bez stvarne volje stranaka za sporazumnim rješenjem.

Određena rješenja ukazuju na nedostatak jasnih kriterija zakonodavne intervencije, osobito u selektivnom određivanju sporova obuhvaćenih obvezom pokušaja medijacije, pri čemu su pojedini sporovi, poput radnih sporova radi naknade štete, izuzeti unatoč svojoj prikladnosti za medijaciju. Izostanak snažnijeg poticanja medijacije u sporovima u kojima sudjeluje država i javnopravni subjekti ostavlja dojam propuštene prilike za sustavniju primjenu medijacije upravo u segmentu u kojem bi njezini učinci mogli biti značajni.

Kada se učinci Zakona promatraju kroz prizmu rasterećenja sudova, ne može se ne primijetiti da su očekivani kvantitativni učinci vrlo ograničeni. Medijacija, po svojoj prirodi, generira i niz kvalitativnih učinaka, poput očuvanja odnosa među strankama, povećanja zadovoljstva ishodom spora i bržeg rješavanja konflikata, te bi cjelovita evaluacija trebala obuhvatiti i ove dimenzije.

Unaprjeđenje dostupnosti medijacije kroz digitalne oblike i prisutnost Nacionalnog centra u više gradova predstavlja pozitivan pomak, ali ograničenja institucija za medijaciju da samostalno provode informativne sastanke u okviru obveznog pokušaja medijacije umanjuju stvarni doseg Zakona.

Uvođenje strožih uvjeta za upis medijatora u Registar medijatora te naglašena ovisnost primjene Zakona o donošenju brojnih podzakonskih propisa potvrđuju

¹⁷ Pravilnik o registru medijatora („Narodne novine“, broj 100/23.) i Pravilnik o institucijama za medijaciju („Narodne novine“, broj 100/23.)

tendenciju normativnog učvršćivanja medijacije, ali i povećavaju rizik njezine formalizacije.

Doseg Zakona nužno je promatrati u kontekstu pravne kulture. Medijacija se ne može u potpunosti afirmirati isključivo normativnim putem, već njezin uspjeh ovisi o stvarnom prihvaćanju među pravnim stručnjacima i strankama.

Pristup postupnog i umjereno rizičnog jačanja medijacije može se promatrati i kroz prizmu nastojanja povećanja povjerenja građana u pravosudni sustav. Vrijeme će pokazati predstavlja li ovaj zakonodavni model strateški iskorak ili pretežito birokratski odgovor na postojeće izazove. U konačnici, uspjeh Zakona ovisit će manje o normativnim rješenjima, a više o stvarnom prihvaćanju medijacije u pravnoj i društvenoj praksi.

SUMMARY

The Mediation Act re-regulates the field of out-of-court dispute resolution, affirming mediation as the central mechanism while abandoning the broader concept of amicable dispute resolution. The legislative changes are primarily aimed at strengthening the institutional and professional framework of mediation, including the introduction of a Code of Ethics for mediators, an emphasis on their continuous professional training, and the enhanced role of the National Mediation Centre. At the same time, the legislator does not significantly intervene in the mediation process itself, but rather in the mechanisms for its promotion, particularly through the introduction of a mandatory attempt at mediation in certain types of disputes, as well as cost-related consequences for failure to comply with this obligation.

The paper adopts a normative and analytical approach, combined with a critical assessment of the legislative solutions, and is based on the thesis that strengthening the institutional framework carries the risk of formalising mediation, without necessarily increasing its actual effectiveness in practice.

Keywords: Mediation Act, out-of-court dispute resolution, mandatory attempt at mediation, cost sanctions

Korišteni propisi

- Zakon o medijaciji („Narodne novine“, broj 27/26.)
- Zakon o mirnom rješavanju sporova (»Narodne novine«, broj 67/23.)
- Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 163/03.)
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirenju („Narodne novine“, broj 79/09.)
- Zakon o mirenju („Narodne novine“, broj 18/11.)
- Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima medijacije u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 136/3),
- Pravilnik o registru medijatora („Narodne novine“, broj 100/23.)
- Pravilnik o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja („Narodne novine“, broj 59/11.)
- Uredba o Tarifi sudskih pristojbi („Narodne novine“ broj 53/2019., 92/2021. i 37/2023.)
- Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/08., 57/11., 148/11.– pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22., 114/22., 155/2023. i 146/2025.)
- Zakon o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 48/03., 163/03., 35/05., 127/13. 33/15. i 14/19.)
- Zakon o zaštiti na radu („Narodne novine“, broj 71/14., 118/14., 154/14., 94/18. i 96/18.)
- Odluka o poticanju izvansudskog rješavanja građanskih i trgovačkih sporova u kojima je stranka Republika Hrvatska, odnosno pravna osoba kojoj je jedini osnivač ili član, odnosno imatelj udjela u pretežitom dijelu Republika Hrvatska („Narodne novine“, broj 62/2016.)